

JURIDISCH PAO ACTUALITEITEN WBP EA| LEIDEN 21 JUNI 2017

De belangrijkste privacy- & gegevensbeschermingsuitspraken van dit jaar

prof. mr. Gerrit-Jan Zwenne & mr. ir. Ard Jan Dunnik

Universiteit Leiden

uitspraken

A. kentekens t.b.v. belastingheffing

HR 24 februari 2017, ECLI:NL:HR:2017:288

B. vergeetrecht

Rb Den Haag 12 januari 2017,
ECLI:NL:HR:2017:316

HR 24 februari 2017, CLI:RBDHA:2017:264

C. ov-chipkaart en studiebeurs

Rb Den Haag 8 mei 2017,
ECLI:NL:RBDHA:2017:5165

D. collectieve actie

Rb Oost-Brabant 27 juli 2016,
ECLI:NL:RBOBR:2016:3892

E. inzageverzoek als business case

Rb Den Haag 24 mei 2017,
ECLI:NL:RBDHA:5404

F. beveiligingsplicht

CBb 16 november 2016, ECLI:NL:CBB:2016:346

G. openbaarmaking gegevens

ABRvS 21 december 2016, ECLI:NL:RVS:2016:3364

Behandelplan

- 1. Feiten*
- 2. Rechtsvragen*
- 3. Oordeel*
- 4. Betekenis*

PRIVACY

Fiscus mag geen kentekendata gebruiken

De Belastingdienst mag data over leaserijders, afkomstig van politiecamera's, niet langer gebruiken voor boetes, aldus de Hoge Raad.

Door onze redacteur
Wilmer Heck

AMSTERDAM. Minimaal drie miljard kentekenfoto's ontvangt de Belastingdienst jaarlijks van voertuigen op de Nederlandse wegen, maar die zijn sinds vrijdag grotendeels waardeeloos. De beelden worden rechtstreeks doorgestuurd vanuit honderden kentekencamera's van de politie. Een ideaal middel om de routes van een kwart miljoen automobilisten te volgen die bij de Belastingdienst hebben gemeld dat ze hun zakelijke auto niet privé gebruiken. Maar ook een grove inbreuk op de privacy, waarvoor geen toereikende wettelijke grondslag bestaat, zo oordeelde vrijdag de Hoge Raad.

U verklaart als leaserijder minder dan 500 kilometer per jaar privé te

hebben gereden, maar de camera's signaleerden uw auto op plaatsen die niet overeenkomen met uw rit tenaaminstelling? Dan was u tot nu toe mogelijk de Idos, op basis van de kentekenfoto's. Deze praktijk moet nu stoppen, zo luidt het vonnis.

Drie leaserijders hadden bezwaar gemaakt tegen naheffingen die hun op basis van de kentekenbeelden waren opgelegd. Ze vinden de systematische controle van hun reisbewegingen een schending van hun privacy. Daar in geeft de Hoge Raad hen gelijk. „Het gaat hier namelijk niet om één of enkele waarnemingen in de openbare ruimte, maar om het systematisch verzamelen, vastleggen, bewerken en jarenlang bewaren van gegevens over de bewegingen van voertuigen op diverse plaatsen in Nederland”, aldus de Raad in een persbericht.

In zo'n geval is volgens Europees recht een precieze wettelijke grondslag vereist en die ontbreekt in Nederland. Daarvoor zal een nieuwe wet moeten worden opgesteld waarin wordt beargumenteerd waarom de inbreuk op de privacy

Systematisch verzamelen en bewaren van politiebeelden mag niet zomaar

lijkheden heeft om leaserijders te controleren. „Bijvoorbeeld met locatiegegevens op basis van boetes door het Centraal Justitieel Incassobureau.”

De Belastingdienst gebruikt de miljarden kentekenbeelden ook om te kijken welke geschorste voertuigen toch nog rondrijden en om mensen met belastingsschulden op te sporen. Het is zeer de vraag of de beelden daarvoor nog wel mogen worden gebruikt. Nieuwe rechtszaken zouden daar ook een einde aan kunnen maken.

De organisatie voor privacybescherming Privacy First is blij met de uitspraak van de Hoge Raad. Privacy First voert rechtszaken tegen trajectcontroles waarmee snelheidscontroles worden gemeten. „Bij trajectcontroles worden de reisbewegingen van alle automobilisten geregistreerd en bewaard in politiedatabanken. Hiervoor bestaat evenmin een specifieke wettelijke basis, zoals door de Hoge Raad vereist”, stelt directeur Vincent Bofure. Hij hoopt met de uitspraak van vrijdag ook de trajectcontroles uit te bannen.

noodzakelijk is. Dat kan jaren duren, als zo'n wet er ooit komt.

Betekent dit nu dat al die leaserijders die op basis van kentekenbeelden een naheffing kregen opgelegd geld kunnen terugvorderen? „Nee”, zegt fiscaaljurist Clemens Meerts, die twee van de drie leaserijders bijstaat die bezwaar aantekenden. „De naheffingen van mensen die geen bezwaar

maakten, hebben formele rechtskracht gekregen. Daar valt niets meer aan te doen.”

Dat wordt bevestigd door een woordvoerder van de Belastingdienst. Die laat weten dat de fiscus op zoek gaat naar andere manieren om automobilisten op grote schaal in de gaten te houden. Ook zegt de woordvoerder dat de fiscus meerdere mo-

HR 24 februari 2017, ECLI:NL:HR:2017:288

A. kentekens t.b.v. belastingheffing

feiten

- belastingdienst maakt zelf (maar met camera's van de KLPD) foto's van kentekens
- fiscaal relevante kentekens ('hits') worden bewaard, niet relevante kentekens ('no hits') worden verwijderd
- gaat om ca. 3 miljard foto's over ca. 250.000 belastingplichtigen (!)

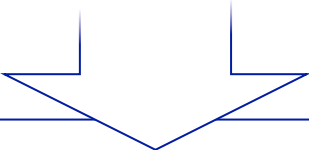
rechtsvraag

- mag de belastingdienst op deze wijze kentekens vastleggen en gebruiken bij de belastingheffing?

beantwoording

- schending van privacyrechten moet zijn voorzien bij wet (*“in accordance with the law”*)
- die inmenging moet dus berusten op een naar behoren bekend gemaakt wettelijk voorschrift waaruit de burger met voldoende precisie kan opmaken welke persoonsgegevens voor welke doel worden vastgelegd
- en ook onder welke voorwaarden die gegevens voor dat doel kunnen worden bewaard en gebruikt
- onvoldoende zijn in elk geval
 - de algemene taakstelling van de Belastingdienst (art.2 lid 1 UR Belastingdienst 2003)
 - en andere regelingen (art. 20 AWR, art. 13bis Wet LB 1964)

*EHRM 26 april 1979 6538/74, A/30
(Sunday Times)*

er is dus géén sprake van een
toereikende wettelijke grondslag
kentekenvastlegging en -gebruik
zijn onrechtmatig

betekenis

- belastingdienst kan niet (meer) zonder duidelijke wettelijke grondslag op grote schaal systematisch gegevens verzamelen
- een trendbreuk...!

Vzr. Rb Oost-Brabant 26
november 2013,
ECLI:NL:RBOBR:2013:6553

Vgl. HR 10 december 1974 ECLI:NL:HR:1974:AB4412 (Stad Rotterdam)

“dat toch, voor zover art. 49, lid 1, Algemene wet inzake rijksbelastingen al geacht kan worden de uitoefening van het in art. 8, lid 1, Verdrag gewaarborgde recht op ‘*respect for his private and family life (...) and his correspondence*’ te beperken, zulks ingevolge het bepaalde in de tweede lid van dat verdragsartikel wordt toegestaan, nu zodanige beperking kan worden aangemerkt als ‘*necessary in a democratic society in the interest of the economic well-being of the country*’”

HvJ EU 8 april 2014,
C-293/12 en C-594/12
(bewaarplicht
telecomgegevens)

HvJ EU 15 december 2015
C-362/14
(gegevensdoorgifte naar
VS)

HvJ EU 21 december
2016,
C-203/15 en C-698/15
(bewaarplicht
telecomgegevens)

HR 24 februari 2017, ECLI:NL:HR:2017 en RB Den Haag 12 januari 2017

B. vergeetrecht

HR 24 februari 2017
ECLI:NL:HR:2017:316

feiten

- uitzending Peter R. de Vries: betrokkene schakelt huurmoordenaar in
- betrokkene veroordeeld, maar hoger beroep
- betrokkene vordert verwijdering van zoekresultaten naar boek over betrokkene en nieuwsbericht

rechtstvragen

- gaat privacy belang in beginsel voor op belangen van internetgebruikers en Google?
- voornaam met eerste letter achternaam ook verwijderen?

beantwoording

Art. 36 Wbp onjuist, irrelevant of bovenmatig

Art. 40 jo art. 8 Wbp verzet i.v.m. bijzondere omstandigheden
en daarbij afweging belangen

Hof van Justitie EU (Costeja)

een verwerking van persoonsgegevens (...) door de exploitant van een zoekmachine, de grondrechten op eerbiediging van het privéleven en op bescherming van persoonsgegevens ernstig kan aantasten (...)

Weliswaar hebben in de regel de door deze artikelen beschermde rechten van de betrokkene tevens voorrang op dit belang van internetgebruikers, maar dit evenwicht kan in bijzondere gevallen afhangen van de aard van de betrokken informatie en de gevoeligheid ervan voor het privéleven van de betrokkene en van het belang dat het publiek erbij heeft om over deze informatie te beschikken, wat met name wordt bepaald door de rol die deze persoon in het openbare leven speelt

beantwoording

- privacy belang betrokkene gaat voor, tenzij er bijzondere omstandigheden inmenging rechtvaardigen
- voornaam met eerste letter achternaam is voldoende bij aannemelijke kans dat publiek verband met persoon legt

betekenis

- de omgekeerde bewijslast

feiten

Rb Den Haag 12 januari 2017
ECLI:RBDHA:2017:264

- vastgoedhandelaar 'onterecht' op zwarte lijst gemeente van vastgoedbezitters in Rotterdam
- strafrechtelijk vervolgd zonder veroordeling
- wil schadevergoeding gemeente
- wil nieuw leven opbouwen, maar heeft last van berichten over de strafzaak (Telegraaf, Rijnmond TV)
- wil nieuw leven opbouwen, maar heeft last van berichten die via Google search op zijn naam worden gevonden
- vordert verwijdering van betreffende zoekresultaten

**Vastgoedbroers eisen
miljoenen van R'dam**

rechtsvragen

- moet bij verwijderingsverzoek ook naar doelpagina worden gekeken?

beantwoording

- verwijderingsverzoek alleen beoordelen aan de hand van tekst op zoekresultatenpagina (niet doelpagina)

betekenis

- scheiding zoekresultaten en doelpagina's
overigens daardoor in dit geval geen strijd artikel 16(!)

Rechtbank Den Haag 8 mei 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:5165

C. ov-chipkaart en studiebeurs

feiten

- student heeft uitwonendenbeurs
- DUO heeft een huisbezoek uitgevoerd en de ov-chipkaart- c.q. reisgegevens ingezien
- DUO stelt vast dat student nietwoont op het BRP-adres en dus geen recht heeft op uitwonendenbeurs
- student moet het verschil tussen thuiswonenden- en uitwonendenbeurs terugbetalen
- ook is een boete opgelegd

€2.057,80

€925,51

rechtsvraag

- mag DUO op deze wijze over chipkaartgegevens gebruiken bij de controle van de rechtmatigheid van de uitwonendebeurs?

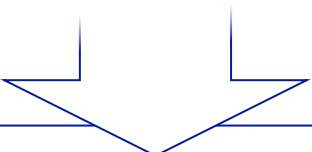

Dienst Uitvoering Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

beantwoording

- schending van privacyrechten moet zijn voorzien bij wet (*“in accordance with the law”*)
- die inmenging moet dus berusten op een naar behoren bekend gemaakt wettelijk voorschrift waaruit de burger met voldoende precisie kan opmaken welke persoonsgegevens voor welke doel worden vastgelegd
- en ook onder welke voorwaarden die gegevens voor dat doel kunnen worden bewaard en gebruikt
- onvoldoende zijn in elk geval
 - art. 5:16 en art. 5:17 Awb, die zien op ‘zakelijke gegevens’, en dus niet op persoonsgegevens
 - bepalingen uit de Wet studiefinanciering 2000

*EHRM 26 april 1979 6538/74, A/30
(Sunday Times)*

er is dus géén sprake van een
toereikende wettelijke grondslag
gebruik van ov-chipkaart-
gegevens is onrechtmatig

betekenis

- DUO kan niet (meer) zonder duidelijke wettelijke grondslag ov-chipkaart-gegevens gebruiken

*HvJ EU 8 april 2014,
C-293/12 en C-594/12
(bewaarplicht
telecomgegevens)*

*HvJ EU 15 december 2015
C-362/14
(gegevensdoorgifte naar
VS)*

*HvJ EU 21 december
2016,
C-203/15 en C-698/15
(bewaarplicht
telecomgegevens)*

Rechtbank Oost-Brabant 27 juli 2016, ECLI:NL:RBOBR:2016:3892

D. collectieve actie

feiten

- VerzuimReductie heeft in 2012 medische gegevens verwerkt die verder gingen dan benodigd voor re-integratie en zonder toezicht bedrijfsarts
- Stichting Privacy Claim heeft als doel om 'burgers te vrijwaren van alle overtredingen' onder meer door 'het treffen van (collectieve) civiele maatregelen' en 'minnelijke regelingen'
- Stichting Privacy Claim vordert verklaring voor recht dat VerzuimReductie onrechtmatighandelde en gehouden is schade te vergoeden

rechtstvragen

- is Stichting Privacy Claim ontvankelijk, mede gelet op de omstandigheid dat 'er nog geen gedupeerden bij haar in beeld zijn'...?

beantwoording

- statutaire doelstelling van Stichting Privacy Claim is niet te ruim en haar rechtsvorderingen passen binnen die doelstelling
maar...
- onvoldoende duidelijk is of gedupeerden uiteindelijk baat hebben bij de collectieve actie als vorderingen worden toegewezen
- onvoldoende duidelijk is of erop kan worden vertrouwd dat de Stichting Privacy Claim over voldoende kennis en vaardigheden beschikt om de procedure te voeren

art. 3:305a lid 1 BW

art. 3:305a lid 2 BW

betekenis

- een claimorganisatie moet wel wat voorstellen

Rechtbank Den Haag 8 mei 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:5165

E. inzageverzoek als businesscase

feiten

- notoire gemachtigde en verzoeker die veel dwangsommen incasseerden op grond van Wob-verzoeken
- gemachtigde en verzoeker veel besproken op forum van VNG met naam en toenaam
- VNG verstrekke na inzageverzoek de persoonsgegevens aan verzoeker, zoals gevraagd
- verzoek bij rechter om specifieke ontvangers in plaats van categorie ontvangers (gemeenten)

Jeroen Koot • Economie & Politiek

fd.

7 jun 16 Tekst Krant

Overheid hoeft geen boete meer te betalen bij late Wob-reactie

De overheid hoeft geen boetes meer te betalen als ambtenaren te laat reageren op een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur (Wob).

De wet is hiervoor vanaf dinsdag aangepast, zo maakte minister Ronald Plasterk bekend.

Er werd te veel misbruik gemaakt van de dwangsomregeling, stelt Plasterk. Er waren hele ondernemingen gericht op enkel het innen van de dwangsommen in plaats van het daadwerkelijk opvragen van informatie. Deze valse Wob-verzoeken kostten de overheid jaarlijks tussen de €8 en €14 mln.

Burgers kunnen nu nog wel afdwingen dat een bestuursorgaan tijdig reageert op een Wob-verzoek, maar zullen daarvoor naar de rechter moeten stappen.

rechtstvragen

- is op grond van artikel 35 Wbp een categorie van ontvangers voldoende of moeten ze per stuk worden verstrekt?

beantwoording

- een categorie is voldoende als betrokkene daarmee de rechtmatigheid van de verwerking (inzage) kan vergewissen

betekenis

- niet te allen tijde nodig om uitputtende lijst ontvangers te verstrekken bij inzageverzoek

Rechtbank Den Haag 8 mei 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:5165

F. beveiligingsplicht

feiten

- hacker ingebroken in netwerk KPN
- onderzoek ACM
 - beveiligingsbeleid
 - netwerkinrichting
 - afscherming
 - netwerk- en systeembewaking
 - patchmanagement
- boete i.v.m. strijd beveiligingsplicht van 11.2 jo. 11.3 Tw

Rechtsvragen en antwoorden

- art. 11.3(1) Tw lex specialis van art. 13 Wbp? Nee
- overtreding zonder “schade”? Ja
- passende maatregelen: vergelijk met andere aanbieders? Nee
- voorschrijven specifieke beveiligingsmaatregelen in strijd met recht op vrij ondernemerschap? Nee
- open norm, dus eerst beleidsregels? Nee

betekenis

- zelf bepalen hoe beveiligingsnorm in te vullen, maar telecomaanbieder heeft veel houvast

Rechtbank Den Haag 8 mei 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:5165

G. openbaarmaking

feiten

- besluit op wob-verzoek wordt opgenomen in openbare besluitenlijst van de Gemeente Cranendonk
- verzoeker vraagt zijn gegevens van deze lijst te verwijderen, B&W ziet daartoe geen aanleiding
- verzoeker stelt dat zijn verwijderverzoek moet worden opgevat als een verzoek o.g.v. art. 40, eerste lid, Wbp

Art. 40 [recht van verzet]

1. Indien gegevens het voorwerp zijn van verwerking op grond van artikel 8, onder e en f, kan de betrokkene daartegen bij de verantwoordelijke te allen tijde verzet aantekenen in verband met zijn bijzondere persoonlijke omstandigheden.

rechtstvragen en beantwoording

- zijn naam en woonplaats al dan niet persoons-gegevens in de zin van art. 1, onder a, Wbp?

aannemelijk is dat met deze gegevens in combinatie met andere gegevens een bepaald persoon kan worden geïdentificeerd

- was er sprake van een verzoek in de zin van art. 40, eerste lid, Wbp?

Neen. Er was sprake van een verwijderverzoek in de zin van art. 36, eerste lid, Wbp

- dus het gaat o.g.v. art. 45 Wbp wél om een Awb-besluit.
- dit besluit is in strijd met art. 36, eerste lid, Wbp
- er moet een nieuw besluit worden genomen, met inachtneming van art. 60, derde lid, Gemeentewet

Art. 60 Gemeentewet
3. Het college laat de openbaarmaking achterwege voor zover het aangelegenheden betreft [...] ten aanzien waarvan openbaarmaking in strijd is met het openbaar belang.

betekenis

Voor zover het college in de brief van 18 november 2014 heeft gewezen op de wetsgeschiedenis van artikel 60, derde lid, van de Gemeentewet (Kamerstukken I, 2002/03, 28 243, nr. 34a, blz. 7) - waarin staat dat zeer terughoudend gebruik moet worden gemaakt van anonimiseren - wordt overwogen dat deze wetsgeschiedenis dateert uit 2001-2002. Daarbij is geen rekening gehouden met de grote schaal waarop het internet sindsdien zou worden gebruikt en met de zoekmogelijkheden die het internet zou gaan bieden.

feiten

- notoire gemachtigde en verzoeker die veel dwangsommen incasseerden op grond van Wob-verzoeken
- gemachtigde en verzoeker veel besproken op forum van VNG met naam en toenaam
- VNG verstrekke na inzageverzoek de persoonsgegevens aan verzoeker, zoals gevraagd
- verzoek bij rechter om specifieke ontvangers in plaats van categorie ontvangers (gemeenten)

rechtstvragen

- is op grond van artikel 35 Wbp een categorie van ontvangers voldoende of moeten ze per stuk worden verstrekt?

beantwoording

- een categorie is voldoende als betrokkene daarmee de rechtmatigheid van de verwerking (inzage) kan vergewissen

betekenis

- niet te allen tijde nodig om uitputtende lijst ontvangers te verstrekken bij inzageverzoek